

VMH-congres - Forumdiscussie stand van zaken

Een baanbrekend initiatief gericht op het realiseren van levenlang leren startte in 2016 met pilots rond het flexibiliseren van de deeltijdopleidingen in het hoger onderwijs en rond vraagfinanciering van hoger onderwijs.

Flexibilisering betekent dat leren plaats- en tijdonafhankelijk wordt verzorgd/gevolgd en georganiseerd op basis van leeruitkomsten. De resultaten van leren (leeruitkomsten) staan centraal. Leeruitkomsten kunnen ongeacht vorm, locatie en tijd zijn of worden behaald. Het gaat er niet om hoe en wanneer, maar om dat en wat iemand heeft geleerd. Flexibel leren is daarmee de optelsom van het valideren van reeds behaalde leeruitkomsten en het leren van resterende leeruitkomsten via een leertraject dat aansluit op een persoonlijke leerbehoefte en context. Met behulp van het valideren van iemands leeruitkomsten tot dusver kan het flexibele leren derhalve direct aansluiten op de leerbehoefte van de student en kunnen we spreken van gepersonaliseerd leren zolang dat leren wordt gevraagd, georganiseerd en geëvalueerd op een dialogische basis tussen lerende en leraar.

Hogescholen en universiteiten mogen in hun flexibiliseringspilots de vaste onderwijsprogrammering loslaten. In plaats daarvan stelt de opleiding eenheden van leeruitkomsten vast. Daarin wordt vastgelegd wat studenten moeten kennen en kunnen, maar niet hoe het bijbehorende programma er uit moet zien. Vervolgens sluit de instelling een onderwijsovereenkomst met de student. Hierin worden afspraken vastgelegd over hoe de student die leeruitkomsten die zij wil/moet behalen, ook daadwerkelijk gaat bereiken. De opleidingstrajecten kunnen dus variëren en op maat voor en mede door de student worden ingericht.

Ook worden pilots rond vraagfinanciering georganiseerd. Een student hoeft zich niet voor een hele opleiding in te schrijven maar volgt één of meer modules. Opleidingen bepalen hoe hoog het collegegeld per module is maar het mag niet hoger zijn dan €3.750. Studenten die nog niet eerder een bachelordiploma hebben gehaald, kunnen een voucher krijgen van de overheid. Deze voucher geeft €1.250 korting per module.

Tijdens het VMH congres presenteerden vier hogescholen hun flexibiliseringsaanpak:

NCOI ontwikkelt de opleidingen die deelnemen aan de pilot Flexibilisering heel nadrukkelijk vanuit het oogpunt dat de opleiding waarde toevoegt voor de student én het werkveld. De pilot Flexibilisering geeft mogelijkheden om de student volledig centraal te stellen en optimaal aan te sluiten bij zijn leerwens. De opleiding volgt de student, en niet andersom. Kernelementen zijn een goede begeleiding, tijdige informatievoorziening en heldere afspraken.

De NCOI-student volgt de opleiding naast zijn werk. Onderwerpen als studeerbaarheid, flexibiliteit en zelfregie zijn voor deze student van essentieel belang om studiesucces te behalen. De pilot Flexibilisering stelt NCOI in staat om nog beter aan te sluiten bij de behoeften van de student, de door de student reeds opgedane kennis en vaardigheden in te brengen in de opleiding en de student in control te laten zijn over de eigen leerroute.

Fontys zet fors in op flexibilisering van het hoger onderwijs voor volwassenen om zo nog beter in te spelen op de behoeften van de professional, die wil leren waar en wanneer het hem uitkomt. Fontys richt zich met het programma 'Leven Lang Leren' op volwassenen die een hbo-getuigschrift willen halen of die een specifieke onderwijs eenheid (module) willen volgen, zodat zij hun bekwaamheid kunnen onderhouden, verdiepen of verbreden. Fontys ziet onderwijsflexibilisering als haar maatschappelijke opdracht om bij te dragen aan talentontwikkeling en economische vooruitgang én als een innovatieslag, die gaandeweg het gehele onderwijs zal raken.

Wat betreft de **Hogeschool Utrecht** zijn leren en werken zijn in steeds grotere mate processen die parallel lopen en is de traditionele scheiding tussen eerst leren en dan werken verleden tijd. Om hier met het onderwijs goed op in te spelen, is de HU gestart met het (door)ontwikkelen van de deeltijdopleidingen, op basis van een concept voor flexibel onderwijs, naar flexibele programma's. Deze bestaan uit modules die gepersonaliseerd gevolgd kunnen worden en zo aansluiten bij de behoeftes, wensen en interesses van studenten. De modules, gebaseerd op leeruitkomsten, kunnen zowel leiden tot een degree als onafhankelijk worden gevolgd door professionals. De eerste resultaten tonen, mede als gevolg van het nieuwe concept voor flexibel onderwijs, dat studenten hun eigen, gepersonaliseerde, routes (kunnen) kiezen en het onderscheid tussen voltijd, deeltijd en duaal onderwijs uiteindelijk verdwijnt. Hierdoor kunnen opleidingen meer aansluiten bij de situatie en de behoefte van de lerende, en van de werkgever. De pilot Flexibilisering biedt bovendien ruimte en mogelijkheden om de opleidingen voor volwassenen verder te flexibiliseren, door het online leren, werkend leren en de validering van leeruitkomsten te versterken. De combinatie van deze elementen maakt het voor

instellingen, volwassen (werkende) studenten en werkgevers mogelijk een wezenlijk andere aanpak te hanteren en Leven Lang Leren een stevige impuls te geven.

De **Hogeschool van Amsterdam** presenteerde het landelijk reeds langer bestaande zij-instroomtraject voor het leraarsberoep. Dit zij-instroomtraject is een opleidingstraject voor hbo- en wo-afgestudeerden waarmee in maximaal twee jaar de bevoegdheid leraar tweedegraads kan behalen. Deze leraar kan deelnemen aan het traject als zij een baan heeft als onbevoegd leraar in het voortgezet onderwijs.

Voordat een kandidaat zich aanmeldt voor het zij-instroomtraject, dient zij eerst een zgn. geschiktheidsonderzoek te doen. Door middel van dit geschiktheidsonderzoek wordt onderzocht of de kandidaat toegelaten kan worden tot het versnelde opleidingstraject. Na een positieve beoordeling ontvangt zij een geschiktheidsverklaring en kan de versnelde opleiding starten. De kandidaat kiest daartoe een instelling waar zij het opleidingstraject volgt. Voordat het opleidingstraject begint, sluit de kandidaat met de opleiding een persoonlijke scholings- en begeleidingsovereenkomst. Dit is onderdeel van de tripartite-overeenkomst tussen de zij-instromer, de werkgever en de opleiding.